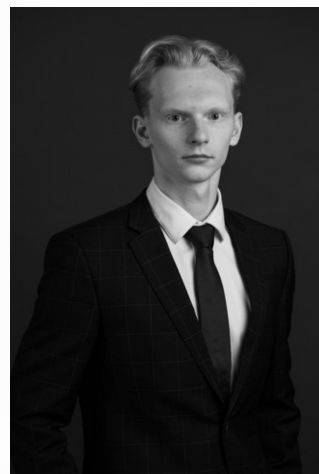

Vai sankcijām var būt ierobežojumi?

Kopš Krievijas pilna mēroga militārā iebrukuma Ukrainā apritējuši 2 gadi, bet jautājums par Krievijai un Baltkrievijai noteikto sankciju ievērošanas uzraudzību un papildu ierobežojumu noteikšanu joprojām ir aktuāls. Vai sankciju piemērošanai var būt izņēmumi? Vai sankciju izņēmumu piemērošanu var pārsūdzēt?

Eiropas Savienība (ES) pieņēmusi jau 12 sankciju paketes pret Krieviju, kas paredz virkni ierobežojumu, tostarp importa un eksporta aizliegumus. ES dalībvalstis jau vienojušās arī par 13.sankciju paketi pret Krieviju, kas drīzumā varētu stāties spēkā.

Kad sankcijas nepiemēro?

Lai arī pret Krieviju un Baltkrieviju noteiktās sankcijas aizliedz sadarbību ar šīm valstīm un to uzņēmumiem teju visos būtiskos jautājumos, šiem ierobežojumiem tomēr ir paredzēti arī izņēmuma gadījumi.

[Regulā 833/2014](#) par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar Krievijas darbībām, kas destabilizē situāciju Ukrainā, katra veida ierobežojumam paredzēti noteikti izņēmumi. Taču ir arī tādi izņēmumi, kas attiecināmi gandrīz uz visiem pret Krieviju noteiktajiem ierobežojumiem. Šie izņēmumi primāri attiecas uz humānu mērķu īstenošanu un ārkārtas situācijām veselības jomā, kas var nopietni un ievērojami ietekmēt cilvēku veselību un drošību, kā arī uz palīdzību dabas katastrofu apstākļos.

No Eiropas Padomes vadlīnijām un papildu skaidrojumiem regulas izpildē izriet, ka ar humāniem apsvērumiem, cilvēku drošību un veselību saistītie izņēmumi ir jāinterpretē iespējami šauri. Šie izņēmumi varētu tikt piemēroti, piemēram, medicīnas precēm, pārtiku, humānās palīdzības sniedzēju pārvietošanu vai iedzīvotāju evakuāciju. No militārā aprīkojuma precēm tiek atļauts piegādāt tikai

tādu ekipējumu, kas nav nāvējošs, piemēram, aizsargapģērbs personiskai lietošanai vai aprīkojums, kas nepieciešams medicīniskās palīdzības sniegšanai ārkārtas apstākļos.

No šī apraksta secināms, ka sankcionētu preču vai pakalpojumu nodošana Krievijai faktiski ir iespējama tikai dabas katastrofu vai citu nopietnu civilo iedzīvotāju apdraudējumu gadījumā, ja šādu preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas mērķis ir tikai un vienīgi palīdzība iedzīvotāju dzīvību glābšanā. Tomēr šī brīža ģeopolitiskajā situācijā arī šādā gadījumā palīdzības sniegšanas nepieciešamība būtu rūpīgi jāizvērtē.

Identiski izņēmumi attiecībā uz Baltkrieviju ir paredzēti [regulā 765/2006](#) par ierobežojošiem pasākumiem, ņemot vērā situāciju Baltkrievijā un Baltkrievijas iesaistīšanos Krievijas agresijā pret Ukrainu.

Sankciju uzraudzība

Līdz šim noteikto ierobežojumu ievērošanu Latvijā uzraudzīja samērā daudzas iestādes, bet galvenā uzraudzības iestāde šajā jautājumā bija Ārlietu ministrija (ĀM). 2023.gada 8.decembrī Saeimā tika pieņemti grozījumi [Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likumā](#), ar kuriem tiks būtiski mainīts kompetenču sadalījums sankciju uzraudzībā. Grozījumi stāsies spēkā 2024.gada 1.aprīlī.

No 1.aprīļa atļauju piemērot izņēmumus regulā 833/2014 noteiktajiem ierobežojumiem vispārējos jautājumos izsniegs Finanšu izlūkošanas dienests, bet ar stratēģiskas nozīmes precēm vai iepriekš minētajiem humānajiem apsvērumiem saistītos jautājumos lēmumus par izņēmumu piemērošanu vēl aizvien pieņems ĀM. Savukārt ar nacionālo drošību saistītos jautājumos lēmumu par izņēmumu piemērošanu pieņems Ministru kabinets (MK).

Kompetentajai iestādei katrs pieprasījums par izņēmuma piemērošanu ir jāizvērtē atsevišķi (case by case), lai nodrošinātu, ka piešķirtais izņēmums nav vērsts uz ierobežojumu apiešanu un atbilst tā piešķirtuma mērķim. Iestāde nedrīkst atļaut izņēmuma piemērošanu, ja konkrētajam ierobežojumam attiecīgs izņēmuma gadījums nav paredzēts.

Iestāžu lēmumi par izņēmuma piemērošanu vai nepiemērošanu ir administratīvi akti Administratīvā procesa likuma [1.pantā](#) 3.daļas izpratnē. Līdz ar to grozījumi Sankciju likumā paredz personām tiesības šādus lēmumus pārsūdzēt Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā. MK pieņemtajiem lēmumiem pārsūdzības kārtība atšķiras – tie pārsūdzami uzreiz Administratīvajā apgabaltiesā. Savukārt par Administratīvās apgabaltiesas spriedumu būs iespējams iesniegt kasācijas sūdzību Senātam.

<https://itiesibas.lv/raksti/komercdarbiba/komercitiesibas/bizness-vai-sankcijam-var-but-iznemumi/28123>

